

За результатами проведених досліджень можна стверджувати, що розвиток штучних акацієвих насаджень відбувається в бік сільватизації і стан цих лісових екосистем є досить стабільним.

Отримані результати можуть бути використані при створенні нових лісових насаджень у степовій зоні та для прогнозування розвитку інших штучних та природних лісових екосистем степової зони України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бельгард А.Л. Лесная растительность юго-востока УССР.-К.: Изд-во КГУ, 1950.-266с.
2. Высоцкий Г.Н. Учение о влиянии леса на изменение среды его произрастания и на окружающее пространство (учение о лесной пертиненции).-М.: Гослесбумиздат, 1950.-102с.
3. Родин Л. Е., Базилевич Н. И. Динамика органического вещества и биологический круговорот зольных элементов и азота в основных типах растительности земного шара.-М.-Л., 1965.-169 с.
4. Травлєєв А.П. Взаимодействие растительности с почвами в лесных биогеоценозах степной зоны Украины // Лесоведение.-1987.-№6.-С.21-26.
5. Цветкова Н.М., Якуба М.С. Моніторингові дослідження інтенсивності кругообігу речовин в лісових екосистемах Присамар'я // Екологічні проблеми довкілля та шляхи їх вирішення.-Полтава, 2002.-С.83-84.
6. Якуба М.С. Характеристики лісової підстилки біогеоценозів Присамар'я Дніпровського // Питання степового лісознавства та лісової рекультивациі земель.-Д., 2004.-Вип.8(33).-С.47-54.

Надійшла 25.03.2008р.

Н.Н.Цветкова, Г.В.Крикун

Искусственные белоакациевые насаждения в оптимизации пространства степной зоны Украины

Исследованы запасы осадков и подстилки в антиэрозных белоакациевых насаждениях долины р.Самары, определена динамика подстилки, особенности распределения по долине, рассчитаны осадочно-подстилочные коэффициенты.

Ключевые слова: насаждения, растение, степная зона, оптимизация

N.N.Tsvetkova, G.V.Krikun

Syntetical whiteacacia vegetations in the expense optimization steppe-zone of Ukraine

This article is devoted to studying of plants in the expense optimization steppe-zone of Ukraine.

Key words: whiteacacia, vegetations, optimization, steppe-zone

Відомості про авторів:

Цветкова Н.М., д.біол.н., професор. ДНУ, кафедра геоботаніки, ґрунтознавства та екології;

Крикун Г.В., аспірант, ДНУ, кафедра геоботаніки, ґрунтознавства та екології.

Адреса для листування:

Цветкова Ніна Миколаївна, 49010, м. Дніпропетровськ, пр. Гагаріна, 72, ДНУ, біофак. Тел.: (0562)469263.

E-mail botldnu@mail.ru.

УДК 581.1: 630.228

О.Ф. Рильський, К.О. Домбровський

НОВА ВИЩА ВОДНА РОСЛИННІСТЬ (*Zannichellia palustris* L.) МАЛОЇ РІЧКИ МОКРА МОСКОВКА В МЕЖАХ МІСТА ЗАПОРІЖЖЯ

Запорізький національний університет

Ключові слова: вища водна рослинність, річка, Мокра Московка

Досліджено морфологічні та фізіологічні характеристики вищої водної рослини *Zannichellia palustris* L. Вивчено склад біоплівки, що вкриває поверхню стебел та листя цієї водної рослини.

Більшість малих річок басейну Дніпра, що протікають урбанізованими територіями, в теперішній час зазнають інтенсивного впливу антропогенних факторів. Їх гирла зневоднені, русла спрямлені, берега забудовані, а вони самі є фактично відстійником численних промислових, господарських стоків від розташованих на водозбірній площі заводів і підприємств, а також житлового сектора. Але, незважаючи на таку антропогенну напругу, соціально-біологічна роль цих річок не зменшується. Водною з малих річок забезпечується 18% усіх господарських потреб у басейні. У дрібну гідрографічну мережу скидається 15% усіх стічних вод, 6% з яких дуже забруднені.

Прикладом таких річок є річка Мокра Московка,

яка опинилася майже в центрі міста Запоріжжя і являється по суті колектором, до якого потрапляють зливові і стічні води міста.

Внаслідок замулення річки утворюються значні мілководні ділянки, які інтенсивно заростають вищою водною рослинністю, на поверхні якої поселяються бактеріальні асоціації біоплівки та різні представники перифітонного угруповання.

Мокра Московка – лівий приток Дніпра, бере початок в с. Московка. Довжина її 62 км, площа 457 км². По території м. Запоріжжя протікає протягом 7 км і впадає в р. Дніпро біля Дубового Гаю.

З 2000 року русло р. Мокра Московка в межах міста Запоріжжя почало інтенсивно заростати вищою

Рис. 1 Фрагмент *Zannichellia palustris*

водною рослинністю, яка була визначена як *Zannichellia palustris* [1].

Після розчищення русла в межах міста в 2005-2006 роках ця рослина відновила свою біомасу в річці майже до рівня 2005 року. *Zannichellia palustris* має період вегетації 6-6,5 місяців. Молоді паростки з'являються наприкінці квітня або на початку травня в залежності від середньої добової температури. Інтенсивне відмирання занікелії починається з середини листопада і триває 2-3 тижня. Середня довжина паростка в найактивніший період вегетації (червень-серпень) дорівнює 35-50 см. В цей період листочки її вкриваються біоплівкою, яка складається з бактеріальної мікрофлори, найпростіших, нематод, деяких червононогих молюсків та інших безхребетних організмів. Вивчення бактеріальної мікрофлори показало присутність бактерій таких родів як *Pseudomonas*, *Bacillus* і *Clostridium* [2].

А.Ф. Рыльский, К.О. Домбровский

Новая высшая водная растительность (*Zannichellia palustris* L.) малой реки Мокрая Московка в городе Запорожье

Исследованы морфологические и физиологические характеристики высшего водного растения *Zannichellia palustris* L. Изучен состав биопленки, что покрывает стебель, и листья этого водного растения.

Ключевые слова: водная растительность, река Мокрая Московка

O.F. Rylsky, K.O. Dombrovsky

New higher water plant (*Zannichellia palustris* L.) of the small river Mokra Moskovka within Zaporizhzhya

The morphological and physiological characteristics of the higher water plant *Zannichellia palustris* L. have been investigated. The composition of the biofilm covering the surface of stems and leaves of the plant has been studied.

Key words: higher water plant, the small river, Mokra Moskovka

Відомості про авторів:

Рильський Олександр Федорович, к.біол.н., доцент, завідувач кафедри екології ЗНУ;
Домбровський Костянтин Олександрович, аспірант кафедри екології ЗНУ.

Адреса для листування:

Рильський Олександр Федорович, 69600, м. Запоріжжя, вул. Жуковського 66, Запорізький національний університет. Тел.: (061) 289-12-04; Rylsky@mail.ru

В угрупованні мікроперифітону на зануреній вищій водній рослинності були виявлені й інші організми: коловертки – *Dicranophorus forcipatus* (Muller), *Lepadella nana* Boshko; олігохети – *Pristina aequisetata* Bourne та веслоногі ракоподібні – *Nitocra divaricata* Charpuis [3,4]. Утворення такої потужної біоплівки на поверхні стебел та листя *Zannichellia palustris* вказує на те, що ця рослина може бути важливим компонентом самоочищаючої біосистеми річки Мокра Московка [5].

Тому подальше вивчення цієї вищої водної рослини викликає великий інтерес.

ЛІТЕРАТУРА

1. Определитель высших растений Северо-запада европейской части РСФСР (Ленинградская, Псковская и Новгородская области) / Миняев Н.А., Орлова Н.И., Шмидт В.М. и др. - Л.: Изд-во Ленингр. Ун-та, 1981. - 376 с.
2. Берги А. Краткий определитель бактерий. - М.: Наука, 2000. - 175 с.
3. Определитель пресноводных беспозвоночных России и сопредельных территорий: В 6 т. / Зоологический ин-т РАН. - СПб., 1994. - Т.1: Низшие беспозвоночные. - 395 с.
4. Определитель пресноводных беспозвоночных России и сопредельных территорий: В 6 т. / Зоологический ин-т РАН. - СПб., 1995. - Т.2: Ракообразные. - 628 с.
5. Линник П.Н. Сосуществующие формы тяжелых металлов в природных водах и сравнительная оценка их токсичности для гидробионтов. - Киев, 1986. - 39с. - Рукопись деп. в ВИНТИ, № 7633-В86.

Надійшла 19.03.2008р.